

Sygn. akt *XVC 194/15*

Gdańsk, dnia 2 października 2015 r.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Weronika Klawonn

Protokolant: st. sekretarz sądowy Magdalena Florian

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2015 roku na rozprawie

sprawy z powództwa R. Ż.

przeciwko Skarbowi Państwa Sądowi Rejonowemu (...)

o ochronę dóbr osobistych

1. nakazuje pozwanemu Skarbowi Państwa Sądowi Rejonowemu (...) usunięcie skutków naruszenia dóbr osobistych powoda przez skierowanie do powoda, na jego adres zamieszkania, w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku, przesyłką poleconą pisemnego oświadczenia o następującej treści:

„Sąd Rejonowy (...) wyraża ubolewanie i przeprasza R. Ż. za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci godności i wolności osobistej, do którego doszło ze względu na przewlekłe prowadzenie postępowania zainicjowanego przez R. Ż. i dwukrotne zagubienie akt sądowych postępowań zainicjowanych przez R. Ż., co doprowadziło do przedawnienia karalności czynu, o którego ukaranie wnosił R. Ż..”

2. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa Sądu Rejonowego (...) na rzecz powoda R. Ż. tytułem zadośćuczynienia kwotę 1500 zł. (tysiąc pięćset złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2015 r. do dnia zapłaty,

3. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa Sądu Rejonowego (...) na rzecz powoda R. Ż. kwotę 1620 zł. (tysiąc sześćset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego związanego z pomocą prawną udzieloną z urzędu przez adw. M. P.,

4. kosztami opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia które zwolniony był powód, obciąża Skarb Państwa Sąd Okręgowy w Gdańsku.

Sygn. akt *XVC 194/15*

UZASADNIENIE

1. Stanowiska stron

1.1. Stanowisko powoda R. Ż..

1.1.1. Żądanie

Powód R. Ż. pozwem skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa Prezesowi Sądu Rejonowego (...) wniósł o:

- nakazanie pozwanemu usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powoda poprzez skierowanie do powoda, na jego adres zamieszkania, w terminie siedmiu dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w niniejszej sprawie, przesyłką poleconą pisemnego oświadczenia o następującej treści:

„Sąd Rejonowy (...) wyraża ubolewanie i przeprasza R. Ż. za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci godności i wolności osobistej, do którego doszło ze względu na przewlekłe prowadzenie postępowania zainicjowanego przez R. Ż. i dwukrotne zgubienie akt sądowych postępowań zainicjowanych przez R. Ż. co doprowadziło do przedawnienia karalności czynu, o którego ukaranie wnosił R. Ż..”;

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 1.500 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 lutego 2015 roku do dnia zapłaty;
- zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych;
- przyznanie zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, gdyż nie zostały one opłacone ani w części ani w całości;

1.1.2 Podstawa faktyczna żądania

W dniu 18 czerwca 2013 roku powód złożył do pozwanego ((...)) Wydziału Karnego Sądu Rejonowego (...) wniosek o zwolnienie go z kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu w sprawie dotyczącej złożenia przez powoda jako oskarżyciela posiłkowego wniosku o ukaranie przedstawicieli (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w (...) na podstawie art. 24 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną w związku z naruszeniem art. 10 ustawy poprzez przesyłanie powodowi jako osobie fizycznej nie-zamówionej przez niego informacji handlowej związanej z działalnością spółki. Ściganie takiego wykroczenia następuje na wniosek pokrzywdzonego. Powód motywował wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu swoim stanem zdrowia, brakiem możliwości osobistego uczestnictwa w postępowaniu. Sytuacje stresowe związane ze sprawą spowodowały u powoda utraty przytomności, bradykalie, zaburzenia rytmu serca itp. Z dokumentacji lekarskiej wynika, że powód musi unikać sytuacji stresowych.

Wniosek o ściganie został nadany przez powoda za pośrednictwem (...) S.A. w przesyłce rejestrowanej i skutecznie doręczony do Sądu Rejonowego (...) w dniu 21 czerwca 2013 roku.

Ponad cztery i pół miesiąca Sąd Rejonowy (...) nie podjął czynności. W dniu 12 listopada 2013 roku powód wystąpił z tzw. skargą „na przewlekłość”. W treści skargi z dnia 12 listopada 2013 roku powód wskazywał, że pomimo wpływu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oraz ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem złożenia wniosku o ukaranie spółki, sprawa nie została rozpoznana, nie podjęto żadnej czynności celem jej rozpoznania. Powód bezskutecznie starał się uzyskać informacje o sprawie. Nie udzielono informacji o sygnaturze wniosku, nie „zlokalizowano” wniosku w sekretariacie Sądu ani innych pomieszczeniach Sądu.

Dopiero 22 stycznia 2014 roku powód otrzymał pierwszą korespondencję. Powód został wezwany do złożenia dokumentów umożliwiających odtworzenie wniosku złożonego w dniu 21 czerwca 2013 roku. De facto sprawie nie został nadany bieg. Do zgubienia akt doszło na etapie, gdy powód aktywnie działał w celu uzyskania informacji o stanie rozpatrzenia złożonego przez niego wniosku. Powód niezwłocznie wykonał zobowiązanie Sądu.

Od dnia złożenia skargi na przewlekłość do stycznia 2014 roku powód nie otrzymał żadnej informacji na temat stanu sprawy. Powód kontaktował się drogą elektroniczną z informacją Sądu Okręgowego (...) celem ustalenia czy przedmiotowa skarga wpłynęła już do Sądu. W dniu 20 stycznia 2014 roku powód otrzymał informację, że w Sądzie Okręgowym (...) nie została zarejestrowana skarga na przewlekłość powoda dotycząca postępowania przed Sądem Rejonowym (...). Ustalono, że przesyłka ze skargą z dnia 12 listopada 2013 roku została doręczona do Sądu Rejonowego (...) już w dniu 15 listopada 2013 roku.

1.2.6. Powód w dniu 24 stycznia 2014 roku złożył Prezesowi Sądu Okręgowego (...) za pośrednictwem elektronicznej platformy usług administracji publicznej skargę na działania Wydziału (...) Sądu Rejonowego (...). W odpowiedzi Wiceprezes Sądu Okręgowego (...) potwierdził, że skarga powoda na przewlekłość postępowania w dniu 15 listopada 2013 roku została skierowana do Wydziału (...) Cywilnego Sądu Rejonowego (...). W dniu 11 grudnia 2013 roku skarga powoda na przewlekłość postępowania została przekazana do Wydziału (...) Karnego Sądu Rejonowego (...). W dniu

19 grudnia 2013 roku ustalono, że wniosek powoda o z 18 czerwca 2013 roku został zagubiony. Ternu posiedzenia w sprawie zagubionych akt wyznaczono na dzień 6 marca 2014 roku.

W dniu 12 marca 2014 roku powód otrzymał informację email z Sądu Rejonowego (...) odnośnie posiedzenia w przedmiocie odtworzenia akt. Okazało się, że doszło również do zagubienia skargi na przewlekłość. Z treści uzasadnienia postanowienia w przedmiocie odtworzenia akt wynika, że brak wniosku powoda ujawniono dopiero 25 listopada 2013 roku, w związku ze złożoną przez powoda skargą na przewlekłość postępowania. Ta skarga również została zagubiona.

Skarga na przewlekłość postępowania została przekazana do Sądu Okręgowego (...) dopiero 12 maja 2014 roku – po upływie pół roku od momentu jej złożenia. Sąd Okręgowy (...) stwierdził 5-miesięczną przewlekłość oraz przyznał powodowi od Skarbu Państwa sumę pieniężną – 2.000 zł. Sąd wskazał, że działanie Sądu Rejonowego (...) wynikało z wadliwej organizacji. Zwłoka była niczym nieuzasadniona, sprawa nie miała charakteru zawilego, wnioskodawca w żaden sposób nie utrudniał rozpoznania sprawy. Zapłata 2.000 zł nie miała całkowicie wyrównać szkody powstałej w wyniku przewlekłości. W dniu 30 kwietnia 2014 roku Sąd Rejonowy (...) drogą elektroniczną przesłał powodowi zobowiązanie do wskazania czy powód zamierza wystąpić przeciwko spółce na drodze postępowania wykroczeniowego czy na drodze postępowania cywilnego. Powód wykonał zobowiązanie Sądu wskazując, że jego pierwotnym zamiarem było skierowanie wniosku o ukaranie pracowników spółki w trybie kodeksu wykroczeń ale dodatkowo zamierza wystąpić przeciwko spółce z powództwem cywilnym.

W dniu 10 lipca 2014 roku Sąd Rejonowy (...) umorzył postępowanie w sprawie pod sygn. akt (...) W 448/14 z powodu przedawnienia karalności. Postępowanie w sprawie zarzucanego czynu nie zostało wszczęte w okresie roku od popełnienia czynu, a co za tym idzie karalność tego wykroczenia ustała w dniu 25 maja 2014 roku. Powód złożył zażalenie na postanowienie, które zostało oddalone. W uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego wskazano w szczególności, że w aktach sprawy o wykroczenie znajdował się druk zarządzenia o wszczęciu postępowania, który był wypełniony, jednak nie podpisany przez sędziego. Pomimo to wszczęcie przez Sąd Rejonowy postępowania w dacie 9 czerwca 2014 roku i tak byłoby już spóźnione.

W związku z przewlekłym prowadzeniem postępowania nie doszło do ukarania czynu. Powyższe okoliczności spowodowało znaczne pogorszenie stanu zdrowia powoda. Powód odczuwał liczne dolegliwości, czuł się lekceważony, doskwierał jemu brak możliwości doprowadzenia do uzyskania sprawiedliwego rozstrzygnięcia sprawy, w której został pokrzywdzony. Powód już we wniosku z dnia 18 czerwca 2013 roku wskazywał na udokumentowane problemy zdrowotne pojawiające się z uwagi na sytuacje stresowe. Przewlekłe prowadzenie przez pozwanego sprawy powoda kosztowało go wiele emocji, powodowało poczucie bezsilności, bezradności. Stres towarzyszący powodowi w toku postępowania doprowadził go do kilkukrotnej utraty przytomności. Powód po otrzymaniu w dniu 12 sierpnia 2014 roku postanowienia o umorzeniu postępowania przez kilka dni nie mógł dojść do siebie – trzęsły mu się ręce, bolała głowa, miewał epizody zasłabnięcia, co doprowadziło do wylania przez powoda gorącego płynu na stopy.

1.1.3. Podstawa prawna żądania.

Przewlekłość postępowanie w sprawie rozpoznania wniosku o zwolnienie od kosztów i przyznanie pełnomocnika z urzędu, umorzenie postępowania (...) K 448/14 ze względu na przedawnienie karalności i dwukrotne zagubienie akt sądowych doprowadziło do naruszenia dóbr osobistych powoda tj. godności i wolności osobistej w szerokim rozumieniu, a także zdrowia Jako podstawę prawną żądania powód wskazał art. 445 i 448 k.c. oraz art. 6 i art. 4 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

1.2. Stanowisko pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego (...)

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Pozwany zaprzeczył wszystkim zarzutom i twierdzeniom powoda poza wyraźnie przyznanymi. Powództwo co do zasady jak i wysokości żądanego zadośćuczynienia jest całkowicie bezzasadne.

Powód nie wykazał jakoby pozwany swoim zachowaniem doprowadził do naruszenia przysługujących powodowi dóbr osobistych. Dokumentacja medyczna nie stwarza jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że wynikający z niej stan zdrowia stanowi następstwo działania pozwanego. Większość dokumentacji pochodzi z okresu przed złożeniem wniosku do pozwanego (18 czerwca 2013 roku).

Brak jest adekwatnego związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy działaniami pozwanego a rzekomą szkodą / krzywdą powoda. Nie jest normalnym adekwatnym skutkiem umorzenia postępowania wykroczeniowego zaistnienie i powstanie pogorszenia stanu zdrowia, a już w szczególności wystąpienie u powoda dolegliwości jak utrata przytomności, problemy na tle neurologicznym i kardiologicznym, niekontrolowane oddawanie moczu itp. Nie jest również adekwatnym skutkiem umorzenia postępowania dwudniowy stres, który powoduje wypadek w postaci „wylania gorącego płynu na stopy”. Rozpoznanie sprawy przez Sąd nie powoduje automatycznie uwzględnienia wniosku powoda i ukarania sprawcy wykroczenia. Pozwany dodał, że we wniosku o ukaranie powód niewłaściwie określił podmiot, który miał się dopuścić wykroczenia.

Ustawa o skardze na przewlekłość odsyła do powszechnie obowiązującego prawa regulującego zagadnienie naprawienia szkody, nie zawiera natomiast normy, która byłaby podstawą prawną roszczenia o zadośćuczynienie z tytułu przewlekłości postępowania sądowego rozpoznawanego poza trybem postępowania ze skargi na przewlekłość. Stwierdzona przewlekłość nie stanowi per se przesłanki zasądzenia zadośćuczynienia. Może ono być przyznane jedynie w razie stwierdzenia naruszenia dóbr osobistych poszkodowanego wskutek przewlekłości postępowania.

Wobec uznania przez Sąd przewlekłości postępowania i zasądzenia odszkodowania w wysokości 2.000 zł kwestia przewlekłości nie powinna być ponownie badana przez Sąd i poddawana osądowi. Sąd rozpoznający skargę na przewlekłość stwierdził bowiem, że przewlekłość nie trwała długo a skarżący nie poniósł na jej skutek znaczących negatywnych konsekwencji, z uwagi na przedmiot sprawy i okres stwierdzonej przewlekłości. Nadto powód złożył oświadczenie, że zamierza wystąpić przeciwko spółce na drodze cywilnej. Co więcej korespondencja stron postępowania odbywała się również za pośrednictwem poczty elektronicznej – nie miało to na celu naruszenie dóbr osobistych powoda, lecz przyspieszenie postępowania. Redukowano w ten sposób negatywne następstwa przewlekłości. Nie można również pominąć tego, że Wiceprezes Sądu Okręgowego (...) przeprosił powoda za zaistniałą sytuację, podjął działania nadzorcze celem zapobiegania podobnym przypadkom w przyszłości.

2. Podstawa faktyczna wyroku.

2.1. Powód zaczął chorować na przełomie lat 2011-2013 roku. Miał problemy z nadciśnieniem, nie mógł się denerwować, musiał unikać stresu. Dokuczaly jemu skoki ciśnienia, zawroty głowy, bóle migrenowe. U powoda zdiagnozowano zespół wazowagalny – typ mieszany. W wywiadzie stwierdzano liczne omdlenia. Z tego względu powód pozostaje pod opieką lekarską.

Powód w tym czasie zaczął otrzymywać niezamówioną korespondencję elektroniczną, wezwania powoda do zapłaty. Miał również problemy z otrzymaniem świadczeń z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Dowód: dokumentacja lekarska k. 19-30, 59-64, zeznania świadka S. N. [2015.09.23 00:02:33] k. 115, przesłuchanie powoda [2015.09.23 00:27:39] k. 115verte;

2.2. W piśmie z dnia 18 czerwca 2013 roku powód zwrócił się do Sądu Rejonowego (...) z „wnioskiem o zwolnienie z kosztów sądowych i pełnomocnika z urzędu”. Wskazał przy tym, że zamierza wystąpić o ukaranie za wykroczenie przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S. z tytułu rozsyłania spamu i niezamawianej korespondencji elektronicznej. Powód wskazał, że sprzeciwiał się przesyłaniu przedmiotowej korespondencji, nie wyrażał na nią zgodę. Powód dodał, że ma ciężką sytuację rodzinną i majątkową, siedziba Sądu właściwego do rozpoznania sprawy jest oddalona od miejsca zamieszkania powoda. Już na tym etapie powód wskazywał na swój

stan zdrowia, który uniemożliwia osobisty udział w czynnościach. Wniosek został nadany listem poleconym w dniu 19 czerwca 2013 roku do Sądu Rejonowego (...) (...) Wydziału Karnego.

Dowód: pismo powoda z dnia 18.06.2013 roku k. 16-17,

2.3. Wniosek powoda został zgubiony

Okoliczność bezsporna, vide pismo Wiceprezesa Sądu Okręgowego (...) z dnia 12 lutego 2013 r. k. 39

2.4. Powód po złożeniu wniosku kontaktował się telefonicznie z Sadem Rejonowym (...), jednak przez pracowników sekretariatu był obcesowo zbywany. Powód czuł się jak obywatel drugiej kategorii. Miał poczucie bezsilności i bezradności wobec braku działania Sądu w jego sprawie.

Dowód: zeznania powoda słuchanego w charakterze strony złożone na rozprawie w dniu 23 września 2015 r. 00:33:13)

2.4. W piśmie z dnia 12 listopada 2013 roku skierowanym do Sądu Okręgowego (...) za pośrednictwem Sądu Rejonowego (...) powód wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Uzasadniając swoje stanowisko powód podał w szczególności, że pomimo upływu 4,5 miesiąca Sąd nie podjął jakichkolwiek działań w jego sprawie. Powód cały ten czas kontaktował się z Sądem celem ustalenia czy podjęto jakiegokolwiek czynności.

Przesyłka zawierająca skargę została doręczona do SR (...) dniu 15 listopada 2013 roku. Odbiór przesyłki został pokwitowany przez osobę uprawnioną, A. D.. W związku z nienadaniem biegu skardze powód ustalał przez Poczta Polską, czy przesyłka dotarła.

Dowód: skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki k. 31-33; potwierdzenie nadania k. 18, informacja Poczty Polskiej S.A. k. 34;

2.5. Złożona przez powoda skarga została skierowana do Wydziału(...)Cywilnego Sądu Rejonowego (...). Następnie w dniu 11 grudnia 2013 r. skarga na przewlekłość została skierowana do Wydziału (...)karnego i tam uległa zagubieniu. W dniu 19 grudnia 2013 ustalono w Sądzie Rejonowym (...) fakt zagubienia wniosku powoda z dnia 18 czerwca 2013r. W dniu 31 grudnia 2013 roku zarządzono odtworzenie akt w zakresie wniosku. Na 6 marca 2014 roku wyznaczono posiedzenie w sprawie odtworzenia akt.

(okoliczność bezsporna, vide: pismo Wiceprezesa Sądu Okręgowego (...) z dnia 12 lutego 2014 r. k. 39)

2.6. Sąd Rejonowy (...) w piśmie z dnia 10 stycznia 2014 roku zgodnie z zarządzeniem sędziego na podstawie art. 162 k.p.k. wezwał powoda do przedstawienia dokumentów umożliwiających odtworzenie wniosku powoda złożonego w dniu 21 czerwca 2013 roku – w szczególności wniosku o zwolnienie z kosztów sądowych i przyznanie pełnomocnika z urzędu. W odpowiedzi na powyższe pismo, które zostało doręczone powodowi w dniu 22 stycznia 2014 roku powód przedłożył odpisy dokumentów wysłanych do Sądu w dniu 21 czerwca 2013 roku w przesyłce rejestrowej. Konieczność ponownego przesłania dokumentów wywołała u powoda frustrację i poczucie krzywdy. Te czynności dodatkowo absorbowały czas i emocje.

Dowód: pismo pozwanego do powoda k. 35, pismo powoda do pozwanego k. 36; zeznania świadka S. N. złożone na rozprawie dnia 23 września 2015 r. 00:13:11, 00:14:26, 00:18:59), zeznania powoda złożone na rozprawie dnia 23 września 2015 r. 00:33:13)

2.7. Wobec braku czynności związanych ze złożeniem skargi na przewlekłość postępowania powód dążył do uzyskania informacji czy z Sądu Rejonowego (...) skierowano skargę do Sądu Okręgowego (...). Kierował zapytania drogą elektroniczną do Sądu Okręgowego (...). Otrzymał informację, że do 20 stycznia 2014 r. skarga nie została przekazana do Sądu Okręgowego (...).

Dowód: wiadomości elektroniczne k. 37;

2.8. W piśmie z dnia 24 stycznia 2014 roku powód złożył do Prezesa Sądu Okręgowego (...) skargę na działanie Wydziału (...) Karnego Sądu Rejonowego (...), zwrócił się o interwencję w sprawie. Powód otrzymał stosowną odpowiedź od Wiceprezesa Sądu Okręgowego (...) w piśmie z dnia 12 lutego 2014 roku. Opisano w nim przebieg działań Sądu Rejonowego (...). Powód został przy tej okazji poinformowany, że skarga na przewlekłość postępowania została zagubiona i również będzie podlegała odtworzeniu. Dopiero wtedy będzie mogła zostać przekazana do Sądu Okręgowego (...) celem rozpoznania. Postępowania w sprawie powoda objęto nadzorem administracyjnym Prezesa Sądu Okręgowego (...). Powód został przeproszony za niegodności wynikające z opisanych uchybień. Poinformowano, że podjęto działania nadzorcze celem zapobiegania podobnym przypadkom w przyszłości.

Dowód: pismo z dnia 24 stycznia 2014 roku k. 38, odpowiedź Wiceprezesa Sądu Okręgowego (...) z dnia 12 lutego 2014 roku k. 39-40;

2.9. Sąd Rejonowy (...) pod sygn. akt (...) Ko 1/14 poczynszy od 31 grudnia 2013 roku (Zarządzenie Przewodniczącego (...) Wydziału Karnego) prowadził postępowanie w sprawie odtworzenia akt. W dniu 6 marca 2014 roku odbyło się posiedzenie Sądu Rejonowego (...) w przedmiocie odtworzenia akt. Wydane zostało postanowienie, w którym odtworzono wniosek powoda wraz z załącznikami oraz skargę na przewłokę, wskazując enumeratywnie odtworzone dokumenty. O wyniku posiedzenia powód został powiadomiony pocztą elektroniczną.

Dowód: dokumenty zgromadzone w aktach sprawy (...) Ko 1/14 Sądu Rejonowego (...) dołączonych do akt głównych; odpis postanowienia Sądu Rejonowego w (...) z dnia 6 marca 2014 roku wydane w sprawie (...) Ko 1/14 k. 42-43;

2.10. W kolejnej wiadomości elektronicznej pozwany poinformował powoda o uprawomocnieniu się postanowienia w przedmiocie odtworzenia akt. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu wraz z załącznikami oraz odpisem postanowienia z 6 marca 2014 roku miały zostać przekazane według właściwości do (...) Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego (...), zaś skarga na przewlekłość miała być przekazana „pocztą wewnętrzną” do Sądu Okręgowego (...). Skarga powoda na przewlekłość postępowania do dnia 1 kwietnia 2014 roku nie wpłynęła do Sądu Okręgowego (...).

Dowód: wiadomość elektroniczna z dnia 12 marca 2014 roku k. 41 oraz wiadomość elektroniczna z dnia 24 marca 2014 roku k. 44, wiadomości elektroniczne z dnia 1 kwietnia 2014 roku k. 45;

2.11. Sąd Rejonowy (...) zwrócił się do powoda drogą elektroniczną o sprecyzowanie treści żądania zawartego w piśmie z dnia 18 czerwca 2013 roku w terminie 7 dni poprzez sprecyzowanie czy powód zamierza wnieść wniosek o ukaranie spółki czy też wystąpić z powództwem o ochronę dóbr osobistych w rozumieniu art. 24 § 1 k.c. i zadośćuczynienie w kwocie 5.000 zł. Powód sformułował odpowiedź w liście poleconym z dnia 12 maja 2014 roku. Oświadczył, że jego pierwotnym zamiarem było skierowanie wniosku o ukaranie (...) Sp. z o.o. w (...) w trybie przepisów w sprawie o wykroczenia z uwagi na odmowę skierowania takiego wniosku przez Policję. Powód wyraził wątpliwość, czy z uwagi na upływ czasu taka możliwość wciąż istnieje. Nadto powód wskazał, że będzie wytaczał przeciwko spółce sprawę cywilną.

Dowód: korespondencja stron k. 49-53;

2.12. W dniu 12 maja 2014 roku Sąd Okręgowy (...) w sprawie (...) S 21/14 wydał postanowienie, w którym stwierdzono, że w okresie od 21 czerwca 2013 roku do dnia 12 listopada 2013 roku w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Rejonowym (...) o sygn. akt (...) Ko 1/14 z wniosku o zwolnienie z kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu nastąpiła przewlekłość. Przyznano powodowi ze Skarbu Państwa sumę pieniężną w kwocie 2.000 zł, zwolniono powoda od uiszczenia opłaty sądowej od złożonej skargi, obciążając kosztami postępowania skargowego Skarb Państwa.

Dowód: odpis postanowienia z dnia 12 maja 2014 roku wydanego w sprawie (...) S 21/14 k. 46-48;

2.13. W zarządzeniu z dnia 9 czerwca 2014 roku Przewodniczący (...) Wydziału Karnego Sądu Rejonowego (...) zarządził wpisanie sprawy z wniosku powoda jako oskarżyciela posiłkowego o ukaranie (...) Sp. z o.o. (...). Wszczęto stosowne postępowanie karne. W postanowieniu z dnia 10 lipca 2014 roku umorzono postępowanie w sprawie wniosku powoda z powodu przedawnienia orzekania. Powołano się przy tym na to, że zgodnie z art. 45 § 1 k.w. karalność wykroczenia ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok, a jeżeli w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność wykroczenia ustaje z upływem 2 lat od popełnienia czynu. Tymczasem czyn zarzucony popełniony został w okresie od 6 marca 2013 roku do 25 maja 2013 roku. Postępowanie karne nie zostało wszczęte w przepisany terminie. Sąd Okręgowy (...) w postanowieniu z dnia 8 września 2014 roku wydanym w sprawie (...)Kz 1000/14 utrzymał w mocy zaskarżone przez powoda postanowienie Sądu I instancji.

Dowód: dokumenty zgromadzone w aktach sprawy (...) W 448/14 dołączonych do akt głównych, odpis postanowienia z dnia 10 lipca 2014 roku k. 54-55, odpis zażalenia powoda k. 56, odpis postanowienia Sądu II instancji z dnia 8 września 2014 roku k. 58

2.12. Cała sytuacja związana z postępowaniem przed Sądem Rejonowym (...) pozostawała dla powoda źródłem stresu, który nakładał się na jego ogólny stan zdrowia. Powód cierpiał z uwagi na bezsenność, utraty świadomości, drętwienie. Powód czuł się obywatelem drugiej kategorii, bezradny i bezsilny, lekceważony z uwagi na to, że nie mógł doczekać się sprawiedliwości.

Dowód: zeznania świadka S. N. [2015.09.23 00:02:33] k. 115, przesłuchanie powoda [2015.09.23 00:27:39] k. 115verte;

2.12. W piśmie z dnia 23 stycznia 2015 roku skierowanym do pozwanego powód wezwał do zapłaty kwoty 1.500 zł tytułem zadośćuczynienia w terminie pięciu dni od doręczenia wezwania. Powód swoje żądanie uzasadnił tym, że w związku z prowadzonymi przez Sąd Rejonowy (...) postępowaniami doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda takich jak godność czy wolność osobista, wywołania rozstroju zdrowia powoda. Przesyłka została doręczona pozwanemu w dniu 26 stycznia 2015 roku.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 21 stycznia 2015 roku wraz z pocztowym dowodem nadania, doręczenia k. 65-69;

3. **Ocena dowodów**

3.1. Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zaoferowanego przez strony niniejszego postępowania. Sąd ocenił wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (art. 233 § 1 k.p.c.). Dodać należy, że okoliczności sprawy pozostawały pomiędzy stronami w zasadzie bezsporne. Dlatego też walor wiarygodności Sąd przyznał przedstawionym dokumentom urzędowym oraz prywatnym, oceniając je zgodnie z regułami, o których mowa w art. 244 § 1 i 245 k.p.c. W oparciu o te dokumenty Sąd ustalił w szczególności chronologię zdarzeń, intensywność starań powoda o rozstrzygnięcie jego wniosku a następnie skargi na przewlekłość postępowania.

3.2. Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego w zakresie neurologii na okoliczność stanu zdrowia powoda, negatywnych konsekwencji w stanie zdrowia i pogorszenia się stanu zdrowia powoda, w tym dolegliwości, których doświadczał, wywołanego przewlekłością postępowań przed Sądem Rejonowym (...), o których to postępowaniach mowa w pozwie. W ocenie Sądu dowód ten nie wykazałby nowych faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.). Wystarczające dla uznania naruszenia dóbr osobistych w ocenie Sądu były ustalenia związane z przebiegiem postępowania, naruszeniem dóbr osobistych powoda w postaci godności oraz szeroko rozumianej wolności osobistej. Sąd uznał, że wobec treści żądanego oświadczenia oraz kwoty dochodzonego zadośćuczynienia weryfikacja naruszenia dobra osobistego w postaci zdrowia nie jest konieczna. Przesądzenie naruszenia pozostałych wskazywanych przez powoda dóbr (godności i wolności) było dostateczne dla pozytywnej oceny roszczeń powoda.

3.3. Sąd dopuścił i przeprowadził podczas rozprawy dowód z zeznań świadka S. N.. Świadek zeznawał na okoliczności związane ze stanem zdrowia i samopoczuciem powoda związanymi z postępowaniami prowadzonymi przez Sąd Rejonowy (...), o których mowa w pozwie, naruszenia godności powoda i wolności osobistej. Jego zeznania uznać należy, w świetle pozostałych środków dowodowych, za spójne i autentyczne, złożone w sposób spontaniczny. Wiarygodność tych zeznań nie wzbudzała wątpliwości. Sąd na podstawie tych zeznań miał możliwość zweryfikowania okoliczności rozmiaru krzywdy powoda, której doznał wskutek naruszenia jego dóbr.

3.4. Dowód z przesłuchania stron dopuszczony i przeprowadzony w trybie art. 303,304 k.p.c. stanowił istotne uzupełnienie zebranego materiału dowodowego. Z przyczyn natury faktycznej dowód ten został ograniczony do przesłuchania powoda. Twierdzenia powoda przedstawione podczas przesłuchania pozostawały w pełni autentyczne, spójne ze zgromadzonym materiałem dowodowym. Zeznania powoda również pozwoliły Sądowi na ocenę rozmiaru krzywdy powoda.

4. **Podstawa prawna wyroku**

W ocenie Sądu, żądanie powoda zasługuje na uwzględnienie w całości.

4.1. Podstawa odpowiedzialności

Tłem (przyczyną) naruszenia wskazywanych przez powoda dóbr osobistych jest działanie Sądu Rejonowego (...) (organu władzy publicznej) stanowiące o naruszeniu prawa do sądu, w tym także prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Dlatego też regulacje dotyczące tych kwestii wymagają omówienia w kontekście podstaw odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa.

4.1.1. Prawo do sądu

Prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd jest gwarantowane przez art. 45 ust. 1 Konstytucji. Gwarancja prawa do sądu wynika również z art. 6 ust. 1 zd. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, który stanowi, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej.

W dotychczasowym orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny konsekwentnie przyjmuje, że na prawo do sądu składają się w szczególności: prawo dostępu do sądu (prawo uruchomienia procedury), prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury (zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności), prawo do wyroku sądowego (prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia) oraz prawo do odpowiednio ukształtowanego sądu (vide: wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 lutego 2008 r., SK 89/06). Powyższe należy uzupełnić o stwierdzenie, że w prawie do odpowiedniego ukształtowania procedury zawiera się prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Prawo do sądu jest prawem obywatelskim, a nie dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. i nie podlega ochronie przewidzianej w art. 24 k.c. i art. 448 k.c. Choć katalog dóbr osobistych zawarty w art. 23 k.c. jest katalogiem otwartym, nie oznacza jednak, że prawo do sądu, a w jego ramach prawo odpowiednio ukształtowanej procedury, stanowi dobro osobiste. Wskazane prawa należą do kategorii praw obywatelskich, które wynikają z funkcjonowania jednostki w określonej sferze życia społecznego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 r., II CSK 640/09). Naruszenie prawa do sądu, może jednak w pewnych okolicznościach prowadzić do naruszenia dóbr osobistych.

Tak więc przedmiotem ochrony staje się nie prawo do sądu (prawo obywatelskie), lecz dobra osobiste (godność, wolność), które na skutek działań organów władzy publicznej zostały naruszone właśnie przez pozbawienie jednostki prawa do sądu.

4.1.2. Regulacje ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w kontekście roszczenia o ochronę dóbr osobistych

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zapadłe na gruncie spraw dotyczących prawa do sądu doprowadziły do uchwalenia ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Zgodnie z treścią art. 15 tejże ustawy Strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody wynikłej ze stwierdzonej przewlekłości od Skarbu Państwa albo solidarnie od Skarbu Państwa i komornika. Postanowienie uwzględniające skargę wiąże sąd w postępowaniu cywilnym o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, co do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w całości podzieli stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 25/08, zgodnie z którym art. 15 cytowanej ustawy oznacza, że suma pieniężna zasądzona w postępowaniu ze skargi na przewlekłość postępowania nie wyczerpuje i nie zaspokaja wszystkich roszczeń przysługujących skarżącemu na podstawie przepisów prawa cywilnego, jakie mogą powstać na skutek przewlekłego prowadzenia sprawy. Powyższemu przepisowi należy przy tym przypisać funkcję normy kolizyjnej, co oznacza, że sama nie kreuje jakichkolwiek praw podmiotowych ani nie stanowi podstawy prawnej dochodzenia roszczeń cywilnoprawnych. Podstaw tych należy szukać w art. 445 k.c. oraz 448 k.c.

4.1.3. Ochrona dóbr osobistych.

Podstawę odpowiedzialności pozwanego będą stanowiły więc regulacje dotyczące odpowiedzialności Skarbu Państwa za niezgodne z prawem działania władzy publicznej oraz ochrony dóbr osobistych.

Przykładowy katalog dóbr osobistych pozostających pod ochroną prawa cywilnego zawiera art. 23 k.c. Należą do niego w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna i wynalazcza. Natomiast art. 24 reguluje kwestię roszczeń osoby, której dobra osobiste zostały naruszone lub zagrożone. Ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba, że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Kwestię zadośćuczynienia w razie naruszenia dóbr osobistych reguluje art. 448 k.c., który stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Tak więc rozstrzygając o zasadności żądań powoda Sąd winien ustalić:

- czy doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, a jeżeli tak to jakich,
- czy działanie prowadzące do naruszenia dóbr osobistych miało charakter bezprawny
- czy pozwany Skarb Państwa jest podmiotem ponoszącym odpowiedzialność za naruszenie tych dóbr
- czy złożenie oświadczenia o treści i formie, jakiej domaga się powód stanowi dopełnienie czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia
- czy żądana kwota jest sumą odpowiednią zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Tak określone przesłanki odpowiedzialności staną się przedmiotem dalszych rozważań Sądu.

4.2. Dobra osobiste

Zgodnie z powołaną wyżej treścią art. 23 k.c. dobra osobiste pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Dobra osobiste, ujmowane są w kategoriach obiektywnych, jako wartości o charakterze niemajątkowym, ściśle związane z człowiekiem, decydujące o jego bycie, pozycji w społeczeństwie, będące wyrazem odrębności fizycznej i psychicznej oraz możliwości twórczych, powszechnie uznane w społeczeństwie i akceptowane przez system prawny. Nierozzerwalne związanie tych wartości, jako zespołu cech właściwych człowiekowi, stanowiących o jego walorach, z jednostką ludzką wskazuje na ich bezwzględny charakter, towarzyszący mu przez całe życie, niezależnie od sytuacji w jakiej znajduje się w danej chwili (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 r., II CSK 640/09).

Powód w niniejszej sprawie powołuje się na naruszenie jego godności i wolności osobistej oraz zdrowia.

4.2.1. Godność.

Zgodnie z art. 30 Konstytucji RP przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Ten zapis ustawy zasadniczej potwierdza pierwotny i nadrzędny charakter godności. Jest ona wartością wyznaczającą porządek konstytucyjny. Jej źródłem nie są normy konstytucji, czy prawa pozytywne, lecz ponadpozytywna (prawnonaturalna) istota osoby ludzkiej. Godność jest tą podstawową wartością, wokół której zbudowany jest cały porządek konstytucyjny Rzeczypospolitej. Stanowi źródło i fundament tego porządku. Zasada poszanowania godności człowieka wyznacza cel pozostałych przepisów prawa pozytywnego o statusie jednostki oraz stanowi podstawę dla ich interpretacji (wykładni w procesie stosowania prawa).

Godność człowieka jest zgodnie z powołanym art. 30 Konstytucji źródłem wolności i praw człowieka i obywatela. Każde zatem prawo podmiotowe jednostki (jako obywatela i jako człowieka) winno być rozwinięciem zasady godności i służyć jej urzeczywistnieniu. W aspekcie negatywnym wyznacza zakres dopuszczalnych ograniczeń pozostałych praw i wolności w ramach wyrażonej w art. 31 ust. 3 Konstytucji zasady proporcjonalności. Wykluczone jest takie zniesienie lub ograniczenie pozostałych praw i wolności, które prowadziłyby do naruszenia godności człowieka.

Godność jako konstytucyjne prawo podmiotowe jest nienaruszalna. Nie jest zatem możliwe jej ograniczenie, czy wyłączenie przepisami ustawy nawet w wypadkach wskazanych w art. 31 ust. 3 Konstytucji. Nawet najważniejszy interes publiczny nie może uzasadniać wkroczenia w sferę godności człowieka. Państwo natomiast jest obowiązane stworzyć gwarancję jej ochrony poprzez odpowiednie przepisy prawa oraz ich wykładnię w procesie stosowania prawa.

W świetle zasady nienaruszalności godności każde działanie skutkujące takim naruszeniem jest działaniem bezprawnym. Żadna okoliczność, w tym także ochrona innego dobra, czy innej wartości nie może skutkować wyłączeniem bezprawności.

Godność osobowa jest aksjomatyczną cechą każdego człowieka, przysługuje mu właśnie z racji bycia człowiekiem i nie wymaga uprzedniego zdobycia. Przynależy w równym stopniu wszystkim osobom ludzkim, bez względu na wiek, stan zdrowia, poziom wiedzy, społeczną przydatność, czy status prawny.

Trudności w zdefiniowaniu pojęcia godności w znaczeniu pozytywnym sprawiają, że wielokrotnie literatura i orzecznictwo opisują aspekt negatywny godności poprzez wskazanie, jakie sytuacje stanowią jej naruszenie. Naruszeniem godności człowieka jest sytuacja, gdy staje się on jedynie przedmiotem działań i traktowany jest jako zastępowalna wielkość, jak zwierzę, czy rzecz. Naruszenie godności człowieka sprowadza się więc do zakwestionowania jego człowieczeństwa.

W zawartym w art. 23 k.c. katalogu dóbr osobistych nie została ujęta godność człowieka. Katalog ten ma jednak charakter wyliczenia otwartego, a zatem istnieją z pewnością dobra osobiste, zasługujące na ochronę a w tym zestawieniu nie ujęte. Pominięcie jednak tego dobra o charakterze podstawowym dla osoby ludzkiej ma charakter znamieny i ta redakcja przepisu nie może pozostawać bez wpływu na ustalenie zakresu tego pojęcia.

Dobrem podlegającym ochronie w ramach regulacji k.c. jest godność osobista, czy subiektywna (w odróżnieniu od osobowej odpisanej powyżej.) Ta godność (inaczej cześć) przysługuje ludziom w różnym stopniu, stanowi ich zasługę, osiągnięta wartość. Znajduje swój wyraz w szacunku społecznym i poczuciu własnej wartości.

Obszerna literatura przedmiotu oraz bogaty dorobek orzecznictwa pozwala na pominięcie szczegółowych wywodów dotyczących godności osobistej pojmowanej jako cześć (dobre imię, czy poczucie własnej wartości)

Instrumenty ochrony dóbr osobistych wynikające z regulacji kodeksu cywilnego niewątpliwie odnoszą się do ochrony godności osobistej. W ocenie Sądu jednak zasada nienaruszalności godności osobowej i konieczność zapewnienia przez państwo jej ochrony nakazuje przyjąć, że instrumenty te mogą służyć ochronie godności ujętej w art. 30 Konstytucji.

4.2.2. Wolność osobista.

W szerokim rozumieniu, wolność osobistą należy ujmować jako prawo do decydowania o sobie, możliwość swobodnego dysponowania swoim czasem, to także nieograniczanie aktywności człowieka w ramach obowiązującego porządku prawnego. Odnosząc pojęcie wolności osobistej do układu, jakim jest postępowanie sądowe należy przyjąć, iż jest to możliwość wyboru podejmowania określonych zachowań dla ochrony praw przed sądem w ramach ustawowej procedury. Prawo to w ujęciu negatywnym stwarza konieczność zapobieżenia sytuacji, w której osoba zaangażowana w proces sądowy, jest obciążana obowiązkami z tym związanymi ponad miarę – tj. w zakresie, w którym nie jest to niezbędne do sprawiedliwego i rzetelnego przeprowadzenia postępowania. W takich sytuacjach nie może bowiem dysponować swobodnie swoim czasem, a czynności sądowe angażują emocje, od których trudno się uwolnić.

4.2.3. (...)

Sąd nie weryfikował, czy doszło do naruszenia zdrowia powoda. Wobec żądania zawartego w pozwie, ustalenie związku przyczynowego pomiędzy stanem zdrowia powoda a bezprawnym działaniem Sądu Rejonowego (...) było niepotrzebne dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd doszedł bowiem do przekonania, że już samo naruszenie godności i wolności osobistej skutkujące niedogodnościami w sferze psychicznej powoda (krzywdą) w pełni uzasadnia przyznanie zadośćuczynienia w żądanej wysokości, o czym niżej. Żądana treść oświadczenia natomiast nie odnosi się do dobra osobistego w postaci zdrowia.

4.2.4. Naruszenie godności i wolności.

Zdaniem Sądu, powód w niniejszym postępowaniu udowodnił, że na skutek przewlekłości postępowania w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...) stwierdzonej przez Sąd Okręgowy (...) oraz pozostałych uchybień Sądu Rejonowego (...), została naruszona jego godność oraz wolność osobista.

Z uwagi na nieprawidłowość działania Sądu Rejonowego i jego opieszałość i niedbalstwo doszło do dwukrotnego zgubienia akt sądowych, przewlekłości postępowania, i w efekcie umorzenia postępowania, bez merytorycznego rozstrzygnięcia. Choć postanowienie stwierdzające przewlekłość w postępowaniu Sądu dotyczy jedynie okresu czerwiec- listopad 2013 r., to na sposób procedowania Sądu w odniesieniu do naruszenia godności i wolności osobistej należy patrzeć w kontekście całego postępowania, aż do jego zakończenia prawomocnym postanowieniem o umorzeniu postępowania.

Przewlekłość w podejmowaniu przez Sąd kolejnych czynności niedająca się usprawiedliwić obciążeniem ilością spraw doprowadziła do nagannego potraktowania powoda, który przez kilkanaście miesięcy nie mógł się doczekać rozstrzygnięcia złożonego wniosku. Zobowiązanie powoda do składania kolejnych pism procesowych, w tym koniecznych do odtworzenia zagubionych akt, przy jednoczesnym nieutrudnianiu przez powoda procedowania sądu, braku opieszałości z jego strony naruszyło jego wolność.

Sposób działania Sądu oraz przebieg postępowania wywołało u powoda uzasadnione poczucie bezsilności, bezradności oraz lekceważenia go jako obywatela. Powód miał poczucie, że nikt się z nim nie liczy, a jego sprawa traktowana jest jako nieistotna. Źródłem wielu negatywnych emocji były kolejne informacje o zagubieniu pism powoda kierowanych do Sądu. Powód musiał podejmować kolejne czynności celem doprowadzenia do wszczęcia postępowania, wysyłał do Sądu kolejne pisma, w końcu zdecydował się na złożenie skargi do Sądu Okręgowego. Powód czuł niemoc wobec faktu, że mimo starań i podejmowania przez niego toku postępowania wszelkich niezbędnych czynności, wywiązywania się z nakładanych na niego przez Sąd kolejnych zobowiązań postępowanie, które według jego intencji miało doprowadzić do ukarania sprawców wykroczenia musiało zostać umorzone z uwagi na przedawnienie karalności czynu.

Powód czuł się tym bardziej pokrzywdzony, gdyż zdawał sobie sprawę, że gdyby nie zaniedbania Sądu, doszłoby do merytorycznego rozpoznania sprawy o wykroczenie. Znamienne jest również to, że chcąc doprowadzić do ukarania sprawców naruszających jego dobra osobiste naraził się na naruszenie jego godności i wolności osobistej w postępowaniu przed Sądem. Sytuacja ta doprowadziła powoda do upokorzenia psychicznego, stresu oraz naruszyła poczucie zaufania do organów władzy publicznej.

Sytuacja, w której organ władzy publicznej - sąd – przez swoje totalne zaniedbania daje wyraz temu, że sprawa konkretnego człowieka nie jest istotna, z pewnością prowadzi do naruszenia godności człowieka. Powód miał uzasadnione przekonanie, że został potraktowany przedmiotowo – „jak nikt”, „jak zero”. Dopiero interwencje na wyższych szczeblach powodowały działania zmierzające do „ratowania sytuacji”. Słusznie powód miał prawo uznawać, że zainteresowanie jego sprawą jest raczej skutkiem obawy przed działaniami przełożonych, niż realizacją ustawowego obowiązku zagwarantowania prawa do rzetelnego procesu. Owa bezsilność wobec władzy, osiągająca swe apogeum w związku z pobawieniem możliwości merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, z pewnością dotykała godności powoda jako osoby ludzkiej, według standardów obowiązującym w demokratycznym państwie prawa.

Sąd podziela stanowisko powoda co do tego, że działania pozwanego naruszyły także jego wolność. Powód chcąc doprowadzić do merytorycznego rozpoznania sprawy został zmuszony do podejmowania szeregu czynności (pochłaniających czas i angażujących emocje), które w normalnych warunkach nie byłyby potrzebne. Powód wielokrotnie kontaktował się z sądem, zmuszony został do powtórnego przesyłania dokumentów. Musiał także składać skargi administracyjne oraz skargę na przewlekłość postępowania. Te czynności zajmowały czas oraz zaprzętały uwagę powoda, co niewątpliwie prowadziło do naruszenia jego wolności.

4.3. Bezprawność.

Jak wynika z powołanego wyżej art. 24 k.c. ochrona dóbr osobistych zakłada domniemanie bezprawności działania sprawcy naruszenia..

Przyjmuje się, że bezprawne jest działanie nie tylko sprzeczne z normami prawnymi, ale nawet z porządkiem prawnym oraz zasadami współżycia społecznego. Najszerzej pojęcie bezprawności naruszenia dóbr osobistych zostało ujęte w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 19 października 1989 r. II CR 419.89, w którym Sąd uznał za bezprawne każde działanie naruszające dobro osobiste, jeżeli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności je usprawiedliwiających. Do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dobra osobistego na ogół zalicza się:

- 1) działanie w ramach porządku prawnego,
- 2) wykonywanie prawa podmiotowego,
- 3) zgodę pokrzywdzonego,
- 4) działanie w obronie uzasadnionego interesu.

Pozwany w niniejszym procesie nie wykazał, aby działanie Sądu Rejonowego (...) będące przyczyną naruszenia dóbr osobistych powoda uzasadnione było jedną z powołanych okoliczności.

Jak już wskazano godność jako dobro o charakterze fundamentalnym jest w świetle przytoczonego wyżej art. 30 Konstytucji nienaruszalna. Oznacza to, że każde naruszenie godności osobowej odnoszącej się do istoty człowieczeństwa jest bezprawne i nie ma okoliczności mogących tę bezprawność wyłączyć. Dlatego też jedynie ustalenie, że nie doszło do naruszenia godności może negatywnie zweryfikować roszczenia powodów.

Nie można uznać postępowania Sądu Rejonowego (...) za usprawiedliwione ramami porządku prawnego. Za bezprawne należy uznać zaniechania Sądu, które doprowadziły do dwukrotnego zagubienia akt w sprawie powoda i pozbawienia go możliwości merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy.

W zakresie przewlekłości postępowania została ona stwierdzona w postanowieniu Sądu Okręgowego (...) na skutek skargi powoda. Każda nieuzasadniona zwłoka w rozpoznaniu sprawy powinna być bowiem oceniana jako działanie bezprawne.

.4.4. Odpowiedzialność Skarbu Państwa.

Z literalnego brzmienia przepisu art. 24 k.c. wynika, że roszczenie o dopełnienie czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia winno być kierowane przeciwko podmiotowi, który takiego naruszenia dokonał. Natomiast odpowiedzialność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego za niezgodne z prawem działanie przy wykonywaniu władzy publicznej odnosi się do odpowiedzialności w zakresie czynów niedozwolonych.

Reżim ochrony dóbr osobistych określony w art. 24 k.c. jest reżimem odrębnym w odniesieniu do reżimu odpowiedzialności deliktowej, zaś obowiązek usunięcia skutków naruszenia nie jest odpowiedzialnością stricte odszkodowawczą.

Jednakże w ocenie Sądu dokonując wykładni art. 24 należy mieć na uwadze art. 77 Konstytucji, który stanowi, że każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej, zaś ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.

Przyjęcie wykładni językowej powołanego art. 24 k.c. i wykluczenie odpowiedzialności władzy publicznej w zakresie dotyczącym roszczeń niemajątkowych oznaczałoby zamknięcie drogi do dochodzenia usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych, w sytuacji gdy do naruszenia doszło przy wykonywaniu władzy publicznej.

Zdaniem Sądu regulacja art. 24 k.c. w zakresie w jakim nie odnosi się do odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych innych podmiotów niż sam naruszyiciel, a w szczególności Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego zawiera lukę, która podlega wypełnieniu w drodze analogii legis.

Pomimo wskazanych rozbieżności pomiędzy ochroną dóbr osobistych a deliktową odpowiedzialnością odszkodowawczą zachodzi wiele podobieństw, które uzasadniają zastosowanie analogii. Oba reżimy dotyczą chronionych prawnie wartości i zmierzają do wyrównania uszczerbku doznanego przez pokrzywdzonego.

Dlatego też Sąd uznał, że zarówno w zakresie roszczeń majątkowych jak i niemajątkowych wynikających z ochrony dóbr osobistych znajdzie zastosowanie art. 417 § 1 k.c. uzasadniający odpowiedzialność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.

Jakkolwiek odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. jest oparta na zasadzie winy (vide: uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 9 września 2008 r., III CZP 31/08), to przepis 448 k.c. stanowi również podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Jednakże odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej oparta jest na przesłance bezprawności, a nie winy (art. 417 k.c.). Zasada bezprawności (a nie winy) dotyczy także odpowiedzialności Skarbu Państwa na naruszenie dobra osobistego, w tym również co do obowiązku zapłaty zadośćuczynienia. (vide: uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11).

Sąd z urzędu sprostował wskazane w pozwie oznaczenie statio fisci Skarbu Państwa. Jednostką organizacyjną Skarbu Państwa pozostaje Sąd Rejonowy (...). Prezes Sądu Rejonowego (...) jest organem tej jednostki.

4.5. Usunięcie skutków naruszenia

Ochrona dóbr osobistych może być realizowana za pomocą środków o charakterze niemajątkowym, jak i majątkowym. W niniejszym postępowaniu, powód domagał się zarówno ochrony majątkowej w postaci zadośćuczynienia za krzywdę, jak i ochrony niemajątkowej w postaci nakazania pozwanemu złożenia oświadczenia o wskazanej przez niego treści.

4.5.1. Niemajątkowe środki ochrony dóbr osobistych

Powołany wcześniej art. 24 k.c. jako jeden ze sposobów usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego wymienia złożenie oświadczenia. Treść i forma oświadczenia będą zależeć w każdym wypadku od rodzaju naruszonego dobra oraz okoliczności, w jakich do naruszenia doszło. Także skutki naruszenia dobra osobistego mogą decydować o treści i formie oświadczenia. W przypadku naruszenia godności, złożenie oświadczenia określonej treści jest jak najbardziej adekwatną formą usunięcia skutków naruszenia tego dobra osobistego.

Sąd uznał, że żądanie powoda nakazania pozwanemu skierowania do powoda na jego adres zamieszkania przesyłką poleconą pisemnego oświadczenia o treści: „Sąd Rejonowy w S. wyraża ubolewanie i przeprasza R. Ż. za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci godności i wolności osobistej, do którego doszło ze względu na przewlekłe prowadzenie postępowania zainicjowanego przez R. Ż. i dwukrotne zagubienie akt sądowych postępowań zainicjowanych przez R. Ż., co doprowadziło do przedawnienia karalności czynu, o którego ukaranie wnosił R. Ż.”

jest adekwatną formą usunięcia skutków bezprawnych naruszeń. Zdaniem Sądu, treść oraz forma oświadczenia dadzą satysfakcję powodowi i jednocześnie nie spowodują niepożądanego represji wobec sprawcy naruszenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 417 k.c. w zw. z art. 24 k.c. nakazał pozwanemu Skarbowi Państwa-Prezesowi Sądu Rejonowemu (...) skierowania do powoda pisemnego oświadczenia, o wskazanej wyżej treści, o czym orzekł w punkcie I wyroku.

4.5.2. Zadośćuczynienie

Zgodnie z treścią art. 24 § 1 d. 3 k.c. na zasadach przewidzianych w kodeksie ten, czyjego dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone może również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Przepis ten odsyła m.in. do art. 448 k.c., który stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

Zadośćuczynienie jest rodzajem odszkodowania za szkodę niematerialną - krzywdę. W nauce prawa, jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych podkreśla się kompensacyjny charakter zadośćuczynienia. Kwota przyznana poszkodowanemu tytułem zadośćuczynienia ma pomóc złagodzić ujemne przeżycia związane z cierpieniem fizycznym lub psychicznym. Wysokość odszkodowania zależy przede wszystkim od wielkości doznanej krzywdy. Przy określaniu wielkości krzywdy należy mieć na uwadze rodzaj naruszonego dobra, intensywność naruszenia, stopień dyskomfortu psychicznego, nieodwracalność skutków, a także sytuację osobistą i majątkową pokrzywdzonego.

Sąd uznał, że kwota żądana przez powoda bez wątpienia mieści się w granicach zadośćuczynienia, jakie przysługuje mu z tytułu naruszenia dóbr osobistych, o których była mowa powyżej. Sąd miał na uwadze, iż naruszenie dóbr osobistych powoda trwało kilka miesięcy oraz że opieszałość sądu przyczyniła się do braku zapobieżenia przedawnieniu

karalności czynu, co jest skutkiem nieodwracalnym. Powód nie uzyskał możliwości merytorycznego rozstrzygnięcia jego sprawy. Zdaniem Sądu, kwoty 1500 zł w żadnej mierze nie można zatem uznać za wygórowaną.

Sąd miał na uwadze to, że w orzeczeniu stwierdzającym przewlekłość postępowania przyznano powodowi kwotę 2000 zł. jako „odpowiednia sumę pieniężną”. Nie wglębiając się w rozważania co do funkcji tego świadczenia przyznawanego na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w kontekście roszczenia o ochronę dóbr osobistych, Sąd stwierdza, że suma zadośćuczynienia żądanego w niniejszym procesie (który dotyczy nie tylko samej przewlekłości postępowania w zakresie objętym skargą, lecz ogółu działań Sadu Rejonowego (...)), jest nawet w połączeniu z wcześniej przyznaną kwotą absolutnie niewygórowana. Powściągliwość powoda w formułowaniu żądań pieniężnych świadczy o tym, że w istocie jego celem nie jest wzbogacenie się, lecz otrzymanie stosowanej satysfakcji moralnej.

Powód wniósł o zasądzenie odsetek od zasądzonego na jego rzecz zadośćuczynienia poczynawszy od dnia 1 lutego 2015 roku do dnia zapłaty. W myśl art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Zobowiązanie z tytułu zapłaty zadośćuczynienia ma charakter bezterminowy w rozumieniu art. 455 k.c. W myśl tego przepisu jeżeli termin świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Pozwany otrzymał wezwanie do zapłaty w dniu 26 stycznia 2015 r. Od dnia następnego pozostaje więc w opóźnieniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 417 k.c. w zw. art. 481 § 1 k.p.c. zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego (...) na rzecz powoda kwotę 1500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2015 r. do dnia zapłaty, o czym orzekł w punkcie II wyroku.

4. Koszty postępowania

4.2. Powód w niniejszej sprawie był reprezentowany przez pełnomocnika ustanowionego dla niego z urzędu. Wobec wygrania sprawy w całości przez powoda, Sąd zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego (...) na rzecz powoda kwotę 1620 zł tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu na podstawie § 2 ust. 3, § 6 pkt 1, § 11 ust. 1 pkt 2, ust. 2, § 19 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Okoliczności niniejszej sprawy pozostawały dość złożone, a pełnomocnik powoda ustanowiony z urzędu w sposób istotny przyczynił się do należytego wyjaśnienia sprawy. Pełnomocnik przygotował obszerny, dobrze uzasadniony pozew, załączył dowody, które wymagały starań przy ich gromadzeniu. Aktywnie brał udział w postępowaniu.

4.3. Na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych kosztami sądowymi w sprawie Sąd obciążył pozwanego Skarb Państwa – Sąd Okręgowy (...). Na koszty te składała się opłata od pozwu w łącznej kwocie 675 zł (600 zł opłaty stałej od pozwu o ochronę dóbr osobistych – art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o kosztach w sprawach cywilnych oraz 75 zł opłaty stosunkowej [1500 zł x 5%=75 zł- art. 13 ust. 1 ustawy]

(...)